

СИЛАБУС

Обов'язкової навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ РІЗАННЯ

Обсяг 4 кредити/120 годин

Освітня програма «Технології машинобудування»

Першого рівня вищої освіти

Спеціальність – 131 «Прикладна механіка»

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

*Дядя Сергій Іванович, завідувач кафедри ТМБ,
кандидат технічних наук*

Контактна інформація:

- 050 996 19 96;

- djadja@zpu.edu.ua;

- головний корпус, аудиторія 345а

Час і місце проведення консультацій:

вівторок, 15-00, головний корпус, аудиторія 345а

ОПИС КУРСУ

Дисципліна «Теорія різання» є теоретичним підґрунтям без якого неможлива розробка будь яких ефективних технологічних процесів. В ході вивчення дисципліни ви отримаєте знання, що включають: основні елементи конструкції металорізальних інструментів та їх геометричні параметри; терміни та визначення, пов'язані з обробкою металів різанням; фізичні основи різання металів при механічній обробці та вплив умов різання на протікання та результат процесу – якість обробленої поверхні, продуктивність обробки, стійкість різального інструменту та ін.

Отриманні знання закладають основу для обґрунтованого призначення умов обробки та вибору інструменту в ході професійної діяльності, що забезпечить ефективну роботу механообробних підрозділів будь якого підприємства.

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Мета курсу описує - Полягає в ґрунтовному ознайомленні з основними елементами конструкції металорізальних інструментів та їх геометричними параметрами; термінами та визначеннями, пов'язаними з обробкою металів різанням; фізичними основами різання металів при механічній обробці та впливом умов різання на протікання та результат процесу – якість обробленої поверхні, продуктивність обробки, стійкість різального інструменту та ін. Набуті знання закладають теоретичну основу для вивчення спеціальних дисциплін освітньої програми, пов'язаних з професійною діяльністю.

2. Компетентності та результати навчання, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5 Здатність працювати в команді.

ЗК 7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10 Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 12 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1 Здатність аналізу матеріалів, конструкцій та процесів на основі законів, теорій та методів математики, природничих наук і прикладної механіки.

СК 2 Здатність робити оцінки параметрів працездатності матеріалів, конструкцій і машин в експлуатаційних умовах та знаходити відповідні рішення для забезпечення заданого рівня надійності конструкцій і процесів, в тому числі і за наявності деякої невизначеності.

СК 3 Здатність проводити технологічну і техніко-економічну оцінку ефективності використання нових технологій і технічних засобів.

СК 4 Здатність здійснювати оптимальний вибір технологічного обладнання, комплектацію технічних комплексів, мати базові уявлення про правила їх експлуатації.

СК 6 Здатність виконувати технічні вимірювання, одержувати, аналізувати та критично оцінювати результати вимірювань.

Програмні результати навчання

ПРН10. Знати конструкції, методики вибору і розрахунку, основи обслуговування і експлуатації приводів верстатного і робототехнічного обладнання

ПРН14. Здійснювати оптимальний вибір обладнання та комплектацію технічних комплексів.

ПРН17. Забезпечувати відповідну якість на всіх етапах механічного оброблення деталей та складання виробів

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для успішного навчання та опанування компетентностями з даної дисципліни є наявність базових знань, вмінь та результатів навчання з наступних дисциплін: Вища математика; Технологія конструкційних матеріалів; Матеріалознавство; Опір матеріалів. Зазначені передумови важливі для формування цілісної освітньої програми та мають бути зрозумілі здобувачам освіти оскільки не є предметами, що розглядаються в курсі.

ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1 – Загальний тематичний план аудиторної роботи

Номер тижня	Теми лекцій, год.	Теми лабораторних/практичних робіт або семінарів, год.
1	2	3
Змістовий модуль 1		
1	T1. Вступ, терміни та визначення (2 год.)	ЛР. № 1. «Основні поняття обробки металів різанням та геометричні параметри токарного прохідного різця» (4 год.)
2	T2. Елементи конструкції і геометричні параметри різальної частини інструменту, (4 год.)	
3		
4	T3. Елементи режимів різання та розміри зрізаного шару при точінні. (2 год.)	
5	T4. Кінематика процесу, конструкція та геометричні параметри свердла, фрези, протяжки, мітчика та ін. інструментів. Формування зрізу при різних видах обробки (4 год.)	ЛР №2 «Особливості різання та геометрії робочої частини основних типів багатолезового інструменту», (3 год.)
6		
7	T5. Інструментальні матеріали (2 год.)	
Змістовий модуль 2		
8	T6. Деформація металу при різанні. Стружкоутворення (2 год.)	ЛР №3 «Сили різання при точінні», (3 год.)
9	T7. Тема 8 Контактні явища на поверхнях інструментів. Наростоутворення при різанні металів (2 год.)	
10	T8. Сила і потужність при різанні (2 год.)	

11	Т9. Теплові явища у процесі різання (2 год.)	ЛР №5. «Вибір режимів різання при точінні», (4 год.)
12	Т10. Руйнування і зношування ріжучої частини інструментів. Стійкість інструментів (2 год.).	
13	Т 11. Визначення режимів різання (2 год.)	
14	Т 12. Мастильно-охолоджувальні технологічні середовища (МОТС) при обробці різанням. Способи подачі (4 год.)	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Включає більш детальне ознайомлення з темами тематичного плану. Особливу увагу приділити самостійному вивченню призначення, елементів конструкції, кінематики та геометричних параметрів наступних інструментів:

№	Інструмент	Термін підготовки
1	Свердло	2
2	Зенкер	3
3	Розгортка	3
4	Протяжка	4
5	Фрези: Циліндрична Дискова Торцева Кінцева Фасонна дискова	8
6	Різьбонарізний інструмент Метчик Плашка	10
7	Зуборізний інструмент Дискова модульна фреза Черв'ячна зуборізна фреза Довбач	14

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

Навчально-методичні розробки:

1. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни “Теорія різання”. Для студентів спеціальностей: 131 Прикладна механіка - освітня програма «Технології»

машинобудування»; 133 Галузеве машинобудування - освітня програма «Металорізальні верстати та системи» усіх форм навчання / Укл.: П.В. Глушко, В.В. Циганов. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. – 67 с.

<https://moodle.zp.edu.ua/mod/resource/view.php?id=25136>

2. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни “Теорія різання” Для студентів спеціальностей: 131 Прикладна механіка - освітня програма «Технології машинобудування»; 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка – освітня програма «Технології виробництва авіаційних двигунів та енергетичних установок» усіх форм навчання / Укл. М.В. Фролов – Запоріжжя: НУЗП, 2020 - 34 с.

<https://moodle.zp.edu.ua/mod/resource/view.php?id=29701>

3. Презентації до курсу

<https://moodle.zp.edu.ua/mod/folder/view.php?id=103270>

Літературні джерела:

1. Мазур, М.П. Основи теорії різання матеріалів : підручник [для вищ. навч. закладів] / М.П. Мазур, Ю.М. Внуков, В.Л. Доброскок, В.О. Залога, Ю.К. Новоселов, Ф.Я. Якубов : під заг. ред. М.П. Мазура. - Львів : Новий Світ – 2000, 2010. - 422 с.
2. Основы теории резания материалов: учебник [для высш. учебн. заведений] / Мазур Н.П., Внуков Ю.Н., Грабченко А.И. и др.; под общ. ред. Н.П. Мазура и А.И. Грабченко. – 2-е изд., перераб. и дополн. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2013. – 534 с.
3. Термінологічний словник-довідник з трибології (український, російський, англійський): Навчальний посібник / В.О. Богуслаєв, Л.Й. Івченко, В.І. Кубіч, М.В. Фролов; за заг. ред. Л.Й. Івченка – Запоріжжя: ПАТ «Мотор Січ», 2019. - 218 с.

<http://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/4845>

4. Обробляння різанням. Терміни, визначення понять та позначки. ДСТУ 2249: 2021. - [Дійсний від 2022-09-01].- К.: ДП «УкрНДНЦ», 2021.- 63 с. - (Національний стандарт України)

ОЦІНЮВАННЯ

Види контролю: поточний за окремими темами лекційного курсу; проміжний у формі тестування; захист лабораторних робіт у формі тестування. Підсумковий контроль – екзамен.

Допуск до підсумкового контролю здійснюється за умови проходження тестів проміжного контролю з результатами 60 балів мінімум; виконання зазначених лабораторних робіт та їх захист на 60 балів мінімум.

Критерії оцінювання:

Поточне тестування та самостійна робота (Ваговий коефіцієнт 0,1)												Екзамен (ваг. коэф. 0,6)	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2								
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	<i>T5</i>	<i>T6</i>	<i>T7</i>	<i>T8</i>	<i>T9</i>	<i>T10</i>	<i>T11</i>	<i>T12</i>	100	100
5	10	10	5	5	5	10	10	10	10	10	10		
Проміжний контроль №1 (Ваговий коефіцієнт 0,1)												100	100
<i>Тестування - 100 балів макс.</i>													
Проміжний контроль №2 (Ваговий коефіцієнт 0,1)												100	100
<i>Тестування - 100 балів макс.</i>													
Лабораторні роботи												100	100
№1 (ваг. коэф. 0,02)			№2 (ваг. коэф. 0,02)			№3 (ваг. коэф. 0,02)			№5 (ваг. коэф. 0,04)				
100			100			100			100				

ПОЛІТИКИ КУРСУ

- при вивченні курсу політика дотримання академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf

- Відвідування занять (незалежно від режиму) є обов'язковим.

- Лабораторні роботи виконуються індивідуально та оформлюються звітом. Звіт може здаватися онлайн через систему дистанційного навчання. Захист робіт відбувається індивідуально шляхом складання відповідного тесту в системі дистанційного навчання. Роботи повинні здаватися в зазначені терміни. Ті роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів). Перескладання модулів або їх складання пізніше зазначеного терміну відбувається тільки за наявності поважних причин.

- Виконання всіх видів контрольних заходів є обов'язковим.

- Списування під час виконання контрольних заходів заборонені (в т.ч. з використанням мобільних девайсів).

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДЛЯ РОБОТИ НА КУРСІ

Щоб мати доступ до навчально-методичних розробок курсу необхідно мати особистий доступ до університетської навчальної платформи Moodle та до платформи Zoom. Засіб доступу до платформи Zoom має бути обладнаний web-камерою, мікрофоном та засобами відтворення звуку.